

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania Z. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o zwrot nienależnie opłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 sierpnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w[...]
z dnia 29 marca 2021 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 marca 2021 r., III AUa [...], po rozpoznaniu apelacji Z. J., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z 3 stycznia 2020 r., VIII U [...], oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. i przyznał odwołującemu się prawo do zwrotu nienależnie opłaconych składek, oddalił apelację w pozostałej części oraz orzekł o kosztach procesu.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w części zmieniającej wyrok oraz zasądzającej koszty procesu skargą kasacyjną. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona w zakresie nienależnie opłaconych składek w miesiącu czerwcu 2000 r. i listopadzie 2001 r., natomiast w zakresie opłaconych bez podstawy prawnej składek w okresie od sierpnia 2009 r. do kwietnia 2012 r. i od czerwca

2012 r. do grudnia 2013 r. sformułował istotne zagadnienie prawne polegające na odpowiedzi na pytania: 1/ czy 5-cio letni termin przedawnienia prawa do zwrotu nienależnie opłaconych składek liczony od dnia ich opłacenia, w przypadku braku zawiadomienia, o którym mowa w art. 24 ust. 6b dotyczy tylko nienależnie opłaconych składek, które w myśl art. 24 ust. 6b ze względu na ich niską kwotę powodują zwolnienie organu rentowego z obowiązku wysłania płatnikowi składek zawiadomienia o wysokości nienależnie opłaconych składek, czy też istnieje rodzaj nienależnie opłaconych składek, w szczególności opłaconych bez podstawy prawnej, które również ulegają przedawnieniu w terminie określonym w art. 24 ust. 6g pkt 2 ustawy systemowej, a co do których organ rentowy jest zwolniony z obowiązku zawiadomienia płatnika składek o wysokości nienależnie opłaconych składek niezależnie od ich wysokości?; 2/ czy w przypadku niektórych nienależnie opłaconych składek, które zostały opłacone bez podstawy prawnej dopuszczalne jest w świetle treści m. in. art. 24 ust. 6h pkt 4 ustawy systemowej przedawnienie prawa do zwrotu tych składek bez wysyłania przez organ rentowy zawiadomienia, o którym mowa w art. 24 ust. 6b ustawy systemowej, czy też w przypadku każdego rodzaju nadpłaconych należności z tytułu składek w kwocie wyższej niż wymieniona w tym przepisie jako zwalniająca z obowiązku wysłania płatnikowi składek zawiadomienia o wysokości nadpłaty rozpoczęcie biegu przedawnienia składek może nastąpić dopiero po doręczeniu płatnikowi składek zawiadomienia o wysokości nienależnie opłaconych składek, o którym mowa w art. 24 ust. 6b ustawy systemowej?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu jaką jest jej oczywista zasadność należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Natomiast zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego

zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juredyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący organ rentowy nie wykazał istnienia żadnej z powołanej przez siebie przesłanek przedsądu. Zgodnie z art. 24 ust. 6h ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm., powoływana jako ustawa systemowa), bieg terminu przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 6g ulega zawieszeniu: w przypadku wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie nienależnie opłaconych składek - od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna (pkt 1); jeżeli wydanie decyzji w sprawie nienależnie opłaconych składek jest uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd - do dnia, w którym decyzja innego organu stała się ostateczna lub orzeczenie sądu uprawomocniło się, nie dłużej jednak, niż na okres 2 lat (pkt 2). Tak więc, ustawą z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw określono wyraźnie termin początkowy biegu terminu

przedawnienia nienależnie opłaconych składek, przyjmując, że będzie to albo data otrzymania od organu rentowego zawiadomienia o kwocie nienależnie opłaconych składek (art. 24 ust. 6g pkt 1), albo - w razie braku takowego zawiadomienia - dzień opłacenia składek (art. 24 ust. 6g pkt 2). Wskazane przepisy mają na celu między innymi umożliwienie zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne w sytuacji, gdy żądanie zwrotu nadpłaconych składek jest wynikiem prawomocnego orzeczenia stwierdzającego brak podstawy do opłacenia składki. Mając na uwadze powyższe rozważania stwierdzić należy, że skoro odwołujący pismem z dnia 29 stycznia 2019 r. został zawiadomiony o nienależnie opłaconych składkach na ubezpieczenie społeczne, rozważania sądu drugiej instancji w tym zakresie należy uznać na prawidłowe.

Tym samym wobec niewykazania przez skarżący organ rentowy istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[as]